

રમૂલ સંગીતમાળા સિરીઝ ૩ લ

હતે કૃપારો આજ સગી હું, પરજીયાનું દીક્રા થાતુનું,
પરજીયાને નજરે ભેતા, હૈકું તો હરખાતુનું,
થર કુકાનો વેચી દેને, રૂપીયા સો ભેળા કીધા,
લાડીજીને હોસિ મળવા, કરજ કું થોડા લીધા.

(મુખ્યમંત્રી શેઠાણીભાઈ)

રમૂલ-સંગીતમાળા

પ્રયોજક અને પ્રકાશક-

ગોર અંબાલાલ છાત્રાલલ પટેરા.

શીકા-(સ્ટેટ-ઈડર) મહિલાંકા.

વિક્રમાબ્દ ૧૯૮૦

મત ૨૦૦૦

શિવતાબ્દ ૧૯૨૪

આવૃત્તિ ૩ લ.

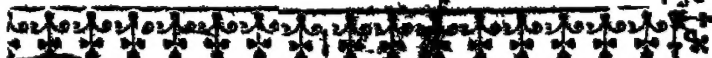
(પ્રથમ સ્વાધીન.)

કિંમત-

રૂ. ૫૦ માટે મુલ્ય આપે.

ફોટો નકલો માટે મુલ્ય આપે.

૨૨૫૮૩

વસ્તુ સુચનુસાર વિધાપત્ર

ગુજરાતી ગ્રંથીસાહિત્ય

આ રમૂજ સંગીતમાળાનાં ગાયનો ગાતા પહેલા તમારા કંઠસુર અને તાલપર કાળુ મૂકજો, તબલા સારગીની આ ગાયનોમાં કથી જરૂર નથી. ઘણીવાર અને ઘણા પુસ્તકોમાં હું જોઈશું છું. તેમ છપાવ્યું છે. તોપણ આપને મારો પરિચય ન હોય તો ક્ષમા કરશે. આ ગાયનો સ્નેહ-મંજરી, મુંબઈની શેઠાણી, મણીકાન્ત કાવ્યમાળા અને રા. રા. મણીશંકર દેવશંકર વ્યાસ (સાષ્ટંદ સ્ફુલ્લના ૧ લા એસિસ્ટન્ટ) દ્વારા સાહિત્યોમાંથી લેવામાં આવ્યાં છે તો તેના મૂળ લેખકોનો પણ આભાર માનું છું. આ બુકમાં રા. રા. બાઈ) મણીશંકર રચીત પ્રેમ પ્રેમ ને પ્રેમ વિગેરે અડધા ભાગનાં કાવ્યો તેમની પાસેથી મેળવ્યાં છે તેઓ એક સાહિત્યના વિદ્વાસી અને કાવ્યત્વશક્તિનું ઠીક ઠીક જ્ઞાન ધરાવે છે, જુના સાહિત્યના સોરઠાઓ વાંચવા કરતાં નવી અમલકૃતીનાં આવાં કાવ્યો, વાંચવાથી ગૃહસ્થગાર અને મનજશક્તિમાં ઓર વધારો થાય છે. એજ અરજ

વિજયા દશમી
વિક્રમાબ્દ ૧૯૮૦

આપને
માર અખાલાલ જગનલાલ બહેરા
વલ્લભાભ. (મહિંકા)

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૫૭ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ રમ્ય રંગીન પાના

વિષય ૬-૧૨૨

૧૬૧ ફેશનમાં ફેસેલીના અંતરોદ્ગાર.

અમદાવાદ અંગ્રેજી બારમાસી)
 મુદ્રાતી ગોપીરાઈટ ર ૧૬

(ઝીણાં ઝરમર વરસે મેહ લીંબે મારી ચૂદલડી એ રાગ)

બાન્ધુઆરીમા બોલી^૧ ડીયર^૨, પિયર તળવી લાવ્યા રે,
 હરનીશ મુજ સમીપે રહેતા, મહારા મનને લાવ્યા,
 સુણહો સાહેલી ૧

ફેશુઆરીમા ફેરફાર હા ? મુજ જીવનનો થાતોરે,
 સુધારાના ગણી હીમાયતી, કરે સૌ અમારી વાતો,
 સુણહો સાહેલી ૨

મારચમા હુ માર્ચ^૩ કરતી, પતિ સગાથે રસ્તે રે,
 સ્ટીકની^૪ બીક વિસારી દેને, કરતી બેકીંગ^૫ હસ્તે,
 સુણહો સાહેલી. ૩

એપ્રીલમા અંગ્રેજી શીખી, અનુલવી થઇ પુરીરે,
 હોટલ બોટલની થઇ ગ્રાહક, જુની રીતો બુરી,
 સુણહો સાહેલી. ૪

૧ આનંદી ૨ ધણી, ૩ ફુચ ૪ સોટી ૫ મશ્કરી

મે માં મે પોલકાં સીવડાવ્યા, સાડી રેશમી લાવીરે,
છત્રી ચક્ષમા સુઝ^૧ વાંચથી^૨, બહાલાને મન ભાવી,
સુણુહો સાહેલી ૫

જુનમા જ્યૂસમ^૩ પતિને ગણતી, યૌવનમદમા ફાલીરે,
સુધરેલ પતિના સહેવાસે મે પીધી ફેશનની ખ્યાલી,
સુણુહો સાહેલી ૬

જુલાઈમા જુની ચીજો દઈ, ન્યુ ફરનીચર લાવ્યાજે,
ફેશનવાળુ લોહકાષ્ટ દઈ ધાતુપાત્ર તબવ્યા,
સુણુહો સાહેલી. ૭

ઑગસ્ટ માસે ઓરચેસ્ટાની^૪ ટીફીટે નાટકમા જાતારે,
યૌવન રસ રેલાવા ખાતર મદીરા^૫ પીને પાતા,
સુણુહો સાહેલી ૮

સપ્ટેમ્બરમાં સજ્જન ફેશન, બધા રહ્યા બધાધરે,
મોટરથી નદનવન જાતાં, કરીને ખુબ સફાઈ,
સુણુહો સાહેલી. ૯

ઑક્ટોમ્બરમાં ઓટલા ઉપર, લઈ બીલો સૌ આવ્યા,
પોઝીશનની^૬ મૂર્તિ રૂપ મે પ્રથમ સૌને અડાવ્યા,
સુણુહો સાહેલી. ૧૦

નવેમ્બરમા ન મળે નાણું, ડીચર પ્રીચરમા પડીયારે,
ઘર જર ફર્નિચર અપીંને, મહાન શોકમા પડીયા,
સુણુહો સાહેલી ૧૧

૧ ખૂટ ૨ ધડીઆળ ૩ માથામા રહેતું જાનવર. ૪ નાટકના
પહેલા કલાકની ટીફીટ ૫ દારૂ. ૬ ક્રવાળ

ડીસેમ્બરમા ડાહ્યા થઈને, પડત ન પૌત્રીશનમારે,
ધર્મ કર્મ કીર્તિ શુભાવી, પુરાર્થ ઇમીટેશનમા,
સુણુહો સાહેલી ૧૨

* * * *

હાલતો ડીયર પધારે પીયરમા, મીઠર રહે છે મીલમા
બી એ બન્યા બળહીળુ હિ દે રહે પડ્યા મહેપ્રીલમા
(સ્નહમ જરી)

બેમાં બુઠો કોણુ ?

બે માણસો બેઠા હતા વાતને તડાકે ચહડયા
એક કહે કૌતકમે નજરે નિહાળુ ૮

બાવાળની બકરીએ બાર બચ્યા સાથે જણ્યા
બાવાળનુ બધુ દુખ બકરીએ ટાળ્યુ છે

સાત અન્ધ, ત્રણ ખર, ઉંટ એક, હાથી એક
એટલુ અવતરતા મે નજરે નિહાળ્યું છે

ખરને સુથારે લીધા રૂપિયા હજાર ત્રીધા
ઉંટ ઘોડા હાથી સહુ કુભારે સલાળ્યુ છે.
(મણિકાન્ત કાવ્યમાળા)

લાડુ-ભટ્ટ વિષે.

જે કોઈ પ્રેમી અશ અવતરે પ્રેમગસ (એ ગહ)

જે કોઈ લાડુ-ભટ્ટ અવતરે લાડુ રસ તેના મુખમા ઝરે,

૧

મોઢક કેરૂં ઘૂત હોય તે પ્રાદ્ધાણ્ય મુતને જર,

વમળવ શીને વમન કગવ વેદવાળી ઉચરે લાડુ ૧

૨

લાડુ ભટ્ટનું લાડુ જીવન ભક્તિ અન્યનું કરે ચક્રિત,

મે દિવસ ઉપવાસ કરે પણ લાડુ ગજ ગોઠવે, લાડુ ૨

૩

ઉત્તમ મોઢક મળે અન્યને તદાપ અર્થ નવ સરે,

દાળભાતનું જીવલડુ જ્યમ લાડુ ખાતા ડરે લાડુ ૩

૪

વિષ્ણુ તેજનું પાન શુદ્ધજે પ્રાદ્ધાણ્ય હોય તે કરે

વિપ્ર વિષુ તો ખાતે ખાઈને તરતજ લોટા ભરે લાડુ. ૪

૫

એમ કોટી મુખડીયો લેતા વિપ્રચિત્ત નવ ઠરે,

એને મન શ્રદ્ધા છે સાચી સૌને લાડુ ઉદરે, લાડુ ૫

(શુભસુહરી-માસિક જુલાઈ સને ૧૯૨૪.)

પરણેલાનો પસ્તાવો.

(ઝેર ગયાને વેર ગયા એ રાગ)

શેઠ —

- હતો કુવારા આજ લગી હું પરણ્યાનું નીલ થાતું તું,
પરણેલાને નજરે જોતા હૈંડું તો હરખાતું તું ૧
- ઘર દુકાનો વેચી દઇને ડાંખ્યા એ ભેળા કીધા,
લાડીજીને હોશે મળવા થોડા કરને કે લીધા ૨
- ઝેરી પરણ્યા શુભ લગનથી કોડ કર્યા સગ્ગે પુરા,
સુખ સઘળું હોળીમા હોમ્યું ઇજ્જતના કીધા ચુરા. ૩
- પરથમ આણે શાણી રાણી લાજ મહીં લચકાતાતાં,
સાથે ફરવાનું હું કહેતો તો લાજ મહીં અચકાતાનાં. ૪
- વચનો વદના ધીરે ધીરે બોલી લાગે બહુ સારી,
મેં બાણ્યું જે કામ થયું છે, સદ્ગુણી પરણ્યો નારી ૫
- પછી પધાર્યો ત્રીજે આણે પ્લોટ સહુ બદલાયો છે,
બકરી જેને હું ગણતો તો, વાઘ થઇને આવ્યાં છે ૬
- એ ત્રણ દિવસ થયા એટલે મક્કનમા ખામી કાઢી,
આ ઘરમા હું નહિ રહેવાની કહીને રીમાયા લાડી ૭
- હુકમને મેં માનજ આપ્યું ઘર બીજું લાડે લીધું,
દાગીના માટે વહાલીએ આમંત્રણ બીજું લીધું. ૮

બોલ સાબળતા હું ગભરાયો, તોપણ હિંમત મેં રાખી,
 શુ શુ જોઈએ શાણી શામા મૂખેથી દો ને લાખી ૯
 ઝાઝઝ જોડી મ્હારે જોઈએ, ઝેરીગની જોડી લાવો,
 રોડડ ગોડડડુ લોકેટ લઈને વ્હાલાણ વહેલા આવો ૧૦
 જોડી લાવો બગડીયોની સાચા મોતીની ચ્વામી,
 સાડી કસળી લાવો જેવી પહેરે છે મારી મામી, ૧૧
 તર્ત તડકો મેં તો કીધો, પાઈ નથી પાસે મ્હારી,
 સઘળ વેચીદેવું કીધું, ત્યાં પરણ્યો છું નારી ૧૨
 સુણતા વ્હાલી વીલા પડીયા, તર્ત તાડકો કીધો,
 પરણી તમને તેમા શુ કાઈ મ્હોટો મેં શુન્હો કીધો. ૧૩
 મેં માગ્યું તે મારે જોઈએ તેમા કાઈએ નહીં આલે,
 થઈ ભીખારી કેરી નારી તે તો આ હૈકે સાલે ૧૪
 વાટી વિણુ ઘડીએ નહીં આલે મનમા લેજો વિચારી,
 ગ્યાઈ ગમી હું બવડાવું તેં માટે સગાને સારી. ૧૫
 દુનીયા આખી સુધરી ત્હોંએ આપ રક્ષા હુમ્બગ જેવા,
 દાળ થઈ માટે સીધાંવાં આદુને મગ્યા લેવા, ૧૬
 ઘાટી માફક ગણવા લાગી ઝોડગથી અકળાવે છે
 નવા નવા છુટ્ટા ઉઠાવી આતરડી કકળાવે છે ૧૭
 નુર્ત રોકડો જવાબ દે છે કદી જરા હું ગુસ્સે થાઉં,
 વેરીનાગી ઓ માય હુસ્મડ આઈ એમ, ગોઈંગ પિયર બહી. ૧૮

ગયો જમાનો જાનો ચાવી ફેશનમા વહાલા મહાલો,
 દાગીનો જુનો વેળા નાટક જોવાને ચાલો. ૧૬
 ટેલીફોનથી ટીકીટ કરાવો ફર્સ્ટ ક્લાસ રિઝર્વડ વહાલા,
 અપટુડેટ ગનીને ચાલો વિચાર શા કરવા ઠાલા ૨૦
 એ પરણેલાનો ખસ્તાવો સાલગાળે નરને નારી,
 ધન્ય ધન્ય જે પામ્યો છે નારી સફળ સ પત્ર અને સારી. ૨૧
 (મુખઈની શેઠાણીમાથી)

મુધરેલાના સંતાપ.

(રાગ-ગઝલ)

મુણે સાથી મુધારાના, અરે સૌ આહી આવંને,
 તમારા ભાષણે ભૂલ્યો, હવે ગસ્તો બતાવોને મુણે. ૧
 તમારા રાહ પર આલી, મુધારો ઘર વિષે ઘાલી,
 પિધી મે ઝેરની ખ્યાલી, તમે તેથી ખચાવોને મુણે. ૨
 પ્રિયાને પોલકા લાવી, નવીન પોશાક પહેરાવી
 ખરાબી ઘર વિષે આવી, હવે તેને હઠાવોને મુણે. ૩
 પ્રિયા ઘર કાજને છોડી, ચઢાવી બુટની બેડી,
 હવા ખાવા જતી દોડી, કહે “ નોકર વસાવંને ” મુણે. ૪
 નથી હું કાંઈ ભડીયારી, નથી કાંઈ કામ કરનારી,
 હવે હકદાર હું નારી, નિયમસરનું બતાવોને મુણે. ૫

મુધારો આપણા માથે, નહીં ખાવા કરૂં હાથે,
 પિયુષ રાધવા માટે, રસોયો એક લાવોને સુણો ૬
 મુશોભીત ફેસ લાવોને, સરસ ચશ્મા અપાવોને,
 હુકમ મારો બજાવોને, મડમ મુજને બનાવોને સુણો. ૭
 જવું ફરવા પગે ચાલી, મુધારાની નહીં ખહાલી,
 તમેજી આપદા ટાળી, સરસ સાર્થકલ અપાવોને સુણો ૮
 બનું હું રાયની રાણી, જવું નાટક વિષે બની,
 ટીકીટ લાવો તમાસાની, મુધારાને વધાવોને સુણો ૯
 ઘણું છે કામ તમ માથે, તમે નહિ આવશે સાથે,
 કુલાણ મેન્ડને માટે, બીજી ટીકીટ અપાવોને સુણો ૧૦
 અદેખા શુ બનો એમા, કુલાણ સાથ છે તેમા,
 મુધારો છે રહ્યો જેમા જરા વિશ્વાસ લાવોને સુણો ૧૧
 મુધારાના થયા સાર્થી પછી ખટપટ કરો આશી,
 કરે અજાનીઓ હાસી કુધારાને હરાવોને સુણો ૧૨
 મુધારો આ બુઓ સારો તમેને જે અતિ ખ્યારો,
 હવે લાગે મને ખારો લલે લપકો બતાવોને સુણો ૧૩
 ખરચ પાસાય કેમ આવુ, મુસારો સાઠનો લાવું.
 પ્રિયાને કેમ સમજવું, જરા યુક્તિ જણાવોને સુણો ૧૪
 રમોયો કયા થકી ગમ્યુ, હૃદયનું હું ખ કયા દામ્યુ
 નિમાસા લાય હું નામ્યુ ત્યા દીલમા ધગવાને સુણો ૧૫

ચોખીન થઇ છે નારી, જરાયે લાજ ના ધારી,
 પતિ તો શાક તરકારી પતિ વૃતતો પળાવોને.—સુજો ૧૬
 લબાવ્યા તાતને કૈયે, બનાવ્યા બ્રાતને કૈયે,
 ડુખાવ્યું કૃળ હા કૈયે, લલે મનને મનાવોને.—સુજો ૧૭
 સુધારોએ લહારો તો, લલે તમને સુખારક હો,
 અરે પસ્તાઈ છુ પુરો, પ્રભુ એથી બચાવોને.—સુજો ૧૮
 સુજી શ કર કહે શાણા, બવાડા આ સુધારાના,
 સુજો ના કોપશે ખ્યારા, અરે તનમાં ઠસાવોને—સુજો ૧૯
 (મણીકાન્ન કાવ્યમાળામાંથી)

સુધરેલી સુંદરી.

(રામ નાટકનો.)

છોને કહે તુ છટકેલી પીટયા, મને છોને કહે છટકેલી
 હું તો ફેશનમાં ઘેલી બનેલી,
 પીટયા મને છોને કહે છટકેલી ૧
 ક્રીયર તજીને ડીયગ્ની સાથે, ગાર્ડનમાં જઈ હું બેઠેલી,
 પોલ્સનની ટી, અને દિલ્હીના મિસકુટ,
 તામ-તામ ખાઈ હું પહેલી-પીટયા ૨
 સાટીનની સાડીયો, કસબી ભરેલી કોર,
 સ્વપ્ને ન કોઈએ ઢીંકેલી,
 ગોલકાં ને ચોળીયોનો પાર નથી મારે,
 ફેન્ડોએ પ્રેમટ ડીધેલી-પીટયા. ૩

નવસેરા હાર, સમ્યા મેલીના સુદર,
 જગડીયો માણેકે મહેલી
 બેની મોટરમા બઈ હું ચાપાટી,
 વિદ્યા હું પાકી બણેલી-પીટયા ૪
 (મુખધની શેઠાણીમાંથી)

વિદેશી ફેશનમાં તણાતા મિત્રને.

મારા દેયા કેરો હાર (એ રાજ)

જોતો જોતો ફેશન મોહ તો, હિંદુ જાતમારે,
 જાગી નાનમા રે, જોતો જોતો—૧
 વિદંગીઓની રીત સજીને, બહાલી સ્વદેશી રીત તજીને,
 નિજ પ્રિયા સહ ચાલે ઇશ્કી વાટમારે જોતો જોતો—૨
 ચરમા સ્ટ્રીકને લઇ સગાયે, હેટ ધરીને ચાલે માયે,
 માત પિતાની સેવા કરતા લાતમારે જો ૧૧ જોતો—૩
 વિશ્કીના ઇશ્કી થઈ મહાભે, ચીરૂટ વિના ઘડીયે નહિ ચાલે,
 સાયકલ મોટરમા ફરતા બહીમાનમારે જોતો જોતો—૪
 લેમોનેડ સરાબને સોડા, ધર્મ કર્મ પર મારે જોડા,
 નીજ માતાને વધાવી લેતા લાતમારે જોતો જોતો—૫
 નીજ સ્ત્રિ સમીપે કાઈ ના ચાલે, પોલીશનની બહારમા માલે,
 પ્રિયા તણી મેવામા ખરચે જાતનેરે જોતો જોતો—૬
 દુધ સાકર મલાઈ તજીને, અલક્ષા લક્ષ કરે સજીને,
 વહી અનિર્તિમા ગણે ગુમાની જાતમારે, જોતો જોતો—૭
 (સ્નેહ મજરી)

૧૨૮૩

શેઠાણીની કથની.

(ગજલ.)

મને મુરખો મળ્યો સ્વામી, પડી છે સુખમા ખામી,
 અરે હું આપતિ પામી, કહું શુ આપદા ખેડેની ૧
 કરે નહિ આકરી ધ ધો, મુગ્ધ થઇને ફરે અ ધો,
 કરે છે અવનવા ફ દો કહું શુ આપદા ખેડેની ૨
 પુરૂષો અન્ય ત્યા રમતા, અરે મુજ સ્વામી અથડાતા,
 બળે છે ચિતમા ભડકા કહું શુ આપદા ખેડેની ૩
 કમાવા રીત ના બાંધે, કહી મુજ વાત ના માને
 ફરતુ નામ પરે પાણી, કહું શુ આપદા ખેડેની ૪
 પિતાના દામ સૌ આધા, કમાવા પર લીધી બાધા,
 કરજના હા ? કીધા કાધા, કહું શુ આપદા ખેડેની ૫
 ગુમાવી ગાઠની કીમત, ઉડાડી બાપની દોલત,
 મળે ના અજ્ઞ કે ઉઠક, કહું શુ આપદા ખેડેની :
 નથી હા ? ક્યાન ઘરબારે નથી કાઈ ચિંતા બ્યવહારે,
 ભટકતો ભુત એ ખહારે, કહું શુ આપદા ખેડેની '
 અજ્ઞ ઉધાર એ લાવે, લેવા સૌ દામ તો આવે,
 નહી દે દામ તે વારે. કહું શુ આપદા ખેડેની ૮
 કરી તકરાર વહે ભુડુ, પળે પળવારમા કુડુ,
 ભુલે ના આળથી રૂડુ, કહું શુ આપદા ખેડેની. ૯

- અરે અતર પીડા રહતુ વધારે કો નથી દેતું,
આવે જામીન સૌ લેતુ, કહુ શુ આપદા ખેંની ૧૦
- કપડા રવચ્છ ન રાખે, આનદે ડફાસ તો લાખે,
ખાવુ ફરવુ એટલુ ગણે, કહુ શુ આપદા ખેંની ૧૧
- રૂપાળી આબડ દેખી, અરે અકલહીણા પેખી
હુ ખે હુ તન ગ્હી શેકી, કહુ શુ આપદા ખેંની ૧૨
- સજ્જન તહેવારના ટાણે, જમી આનદ સૌ માણે,
મુખે એકાદશી જાણે, કહુ શુ આપદા ખેંની ૧૩
- સ્નેહીઓ શોધતા આવે, પતિને તે નહીં લાવે,
દીવસ દુખમાહી વીતાવે, કહુ શુ આપદા ખેંની, ૧૪
- આંવલા જાણી સતાયે, ખવાડુ અન્ન હુ ક્યાંથી
અરે ભટકે અહીં તહીંથી, કહુ શુ આપદા ખેંની ૧૫
- પિતુ માતા ચંહ મળવા, તો સ્વામી લાગે બડબડવા,
લાગે હા હિતવચન કડવા, કહુ શુ આપદા ખેંની. ૧૬
- અરેરે લાવ ના પુછે, કહે ના મુખ-ફુખ શુ છે ?
શતો વચનો સુણી ગુસ્સે કહુ શુ આપદા ખેંની ૧૭
- નહીં ખાવું નહીં પીવું નકામા રાગથી ગાવું
સકૃતનું હોટલે ખાવું કહુ શુ આપદા ખેંની ૧૮
- પિયરના લુગડા લાવુ, કદી જમવા સજી જાઉં,
નરન મેણા અરે ખાવું, કહુ શુ આપદા ખેંની, ૧૯

બન્યા મુખર્ધના શેઠાણી, વહે નિષ્કુર એ વાણી,
 કહું કયા માહારી, કહાણી, કહું શુ આપદા ખેડેની ૫૦
 રઘુ છુ નિતિમા રહીને, ખવાડુ દુખ હું સહીને
 કરે પુરે હું મન દધને, કહું શુ આપદા ખેડેની ૨૧
 ગુજારી જીવગી મારી, બળાપો હું કરે ભારી,
 દીયો કાઈ દાદ નરનારી, કહું શુ આપદા ખેડેની ૨૨
 ચિતા તણા તાપે અરે, યૌવન અરે દુભાય છે,
 હાય પતિ પુરૂષાર્થ વિણ મમ હૃદય આ ચિરાય છે
 (રનેહ મ જરી)

દુનિયામાં શું વધ્યું?

(અનુક્રમ) સવૈયા.

આજકાલ આ ચાલુ જમાને, વધ્યું અહા ફેશનનું માન,
 રાજ વધ્યાને ડોક્ટર વધીયા, વધ્યા અહા સાંપારી પાન.
 મીજલસ હેન્સ અને ક્રિકેટ, વધ્યું અહા મદીરાનું પાન,
 સ્ટીક અને અગ્રેલા વધીયા, અલક્ષા-લક્ષ તણું વધ્યું ખાન. ૧

x x x x

ન્યુસપેપર આર્ટીકલ વધીયા, વધી હોટલો અપર પાર,
 શુઝ વોચને હેટ વધી છે, વધી જાટલો ઘરમોઝાર,

વધી અહા સ્ત્રીમની ને અશમા, વધી સાચકલ મોટરકાર,
વધ્યા વાળ કેરોસીન તેલો, મફલર કોલર વધ્યા અપાર. ૨

x x x x
વધ્યુ સોડા લેમનનુ પીણુ, વધી ઇર્ષા નિંદા લલ્લીલાત,
વધ્યા અહા ? કોશીને ખીસ્કીટ વધી દલાલો કેરી જાત,
વધ્યા વકીલ બેરીસ્ટર આજે, અને સોલીસીટર લલી લાત,
વધી અહા ! ટેલરની શોપો, વધી ભીખારી સાધુ જમાત. ૩

x x x x
દમામને અભીમાન વધ્યો હા ? વધ્યા પુત્રીનું ધન લેનાર,
મદન લક્ત લે લાગુ સેવક, વધ્યા અહા મદીર મોજાર,
વધ્યુ માન બેહદ સુંદરીનું, વધ્યા માતને દુખ દેનાર,
વધ્યા હેર ઓઇલને અત્તર, કાચતણા વાસણો અપાર ૪

x x x x
વધ્યા ખખડતા હાલ્લા ઘરમા, વધ્યો ભપકો બાહર ભારી,
વધ્યા ઇશકી વિસ્કીના શોખીન, ઠગ બુગારી વ્યભીચારી,
વધ્યા બોર્ડ બાહરખખરોના, પડદા નામ તણા ભારી,
સફેદ શાહુકારો હા વધીયા, સદ્દાના હા વેપારી ૫

x x x x
સીગરેટ ચીરૂતને ખીડી, વધી અહા દારૂના વ્યસની અપર પાર,
રોઝબરી, જી જર, પીકમીઅપ, વધ્યા ડીમીઝ કેશીશ અપાર,
વધી અનિતી પશુઓ ઉપર, અને પક્ષિ ઉપર નીરધાર,
વધી નોકરી કેરી ઇચ્છા, વધ્યો અહા ! વેશ્યાપર પ્યાર. ૬

x x x x

કોલર પીન નેકટાઇને ગેળીસ, પાટલુન સ્ટોકીંગ વધ્યા અપાર,
સાથુ લવડર અને તમાકુ, વધી જમાનાની મોજર,
હિંસા, અધર્મ, નારી તકતાને, વધી અહા ? ફેશનની ખહાર,
વધ્યા કલેશ કુસપ અહાહા ? વધી આજસ નિંદા આ ઠાર ૭

x x x x

વધ્યા પોલકા અને સાડીઓ, બગડીયો હા કાચ તણી,
વધી પરનારની ચેષ્ટા કરવી, વધી તનુદર્શક સાડી ઘણી,
વધ્યો ફેશ પાવડર ને દર્પણ, વધી સ્લીપરો ગૃહે ઘણી,
કામના પથે વધી કામની અને, ફેશન શ્રંગાર ભણી. ૮

x x x x

વધી એરીંગો નેકલેસ ઘર ઘર, વધી ફેશનની, ચાહુનારી
વધી વનિતા ચાહુ જમાને, પતિને હા ભૂપાનારી,
નીજ હીયરના સ્પીયર, ફેડી ગાર્ડનમા વિચરનારી,
વિધ વિધ બની સૌ !વશ્વે ફેશનમા વિહરનારી. ૯

x x x x

વૈધ વધ્યાને ઉંટ વૈધ હા, યુરશી કખાટને વળી મેજ,
વધી મશ્વિકાડીસ્પેન્સરીમા, થયા ભાવ પખાના તેજ,
વળી વિજળી કેરી બત્તિ, સૌદીપક કરતી નિસ્તેજ,
કળી પ્રભાવે અનગ વધીયો, ચહે સૌ પરનારીની સેજ ૧૦
(સ્નેહ મજરી,)

મુખઈની ઈમીટેશન શેઠાણી.

- ત્હમે મુખઈ વિષે આવ્યા, નિહાળી સર્વ હરખાયા,
છતા સહેળ ઓ મારા, જુઓ મુંખઈની શેઠાણી ? ૧
- અહા ! મુખઈની અલબેલી, છકેલી કંઈક સુધરેલી,
લટકતી લાજને મહેલી, જુઓ મુખઈની શેઠાણી ? ૨
- કરે છે કથ ઉઘરાણી, લખે નામુ નયન તાણી,
છતા કહેવાય “ શેઠાણી ” જુઓ મુખઈની શેઠાણી ? ૩
- પતિ પરદેશમા આવે, પ્રિયાને પાસ તેડાવે,
પછી વહુ પાપ ફફડાવે, જુઓ મુખઈની શેઠાણી ? ૪
- ધરે સસરો અને સાસુ ખરચ વિણ ખેરવે આસુ,
જમે વહુ મિષ્ટ ફરમાસુ, જુઓ મુખઈની શેઠાણી ? ૫
- કુવેથી ખેચતી પાણી, નાણુદની સાચવે ભાણી
ડવે થઈ રાચની રાણી, જુઓ મુખઈની શેઠાણી ? ૬
- ચળી મુખઈ તણી નારી બતાવે ઠાઠ બસ ભારી,
લલે વગ થાય લીખારી, જુઓ મુખઈની શેઠાણી ? ૭
- બને મુખઈની શેઠાણી કરે પૈસા તણુ પાણી,
રજે વર ટાટીયા તાણી જુઓ મુખઈની શેઠાણી ? ૮
- સ્વદેશે કામ માં કરતી ખુશીથી ખાડતી દગની,
હવે “ રામા ” વિના રડતી જુઓ મુખઈ શેઠાણી ? ૯
- પતિ મીત્તેર લાવે છે, સકળ પત્નિ ઉડાવે છે,
છતા દેવું કરાવે છે જુઓ મુંખઈનો શેઠાણી ? ૧૦

- વસાવે નવ નવી સાડી, કુલેલી ફેનસી ચાળી,
ખરીદે ખૂટની બેડી, બુઓ મુખઈની શેઠાણી ? ૧૧
- સુવામીક તેલને અત્તર, રૂમાલો રાખતી સત્તર,
ગણે છે કોણ ત્યા ગણતર, બુઓ મુખઈની શેઠાણી ? ૧૨
- કખાટો કે તીબરીના છતા હથ ખાર ચાવીના,
રૂપાના રાખતી ઝુડા, બુઓ મુખઈની શેઠાણી ? ૧૩
- જશે નાટક તમાસામા અગર સરકસ સીનેમામા,
ગણે મ્હોટાઈ લપકામા, બુઓ મુખઈની શેઠાણી ? ૧૪
- સદા નરવી રહે નાડી, જતા કે બેઠશે ગાડી,
જશે લટકો કરી લાડી, બુઓ મુખઈની શેઠાણી ? ૧૫
- કરે ઘરકામ સૌ ઘાટી પદમણી પાલવે બાતી,
અહા ? હોસે હવા ખાતી, બુઓ મુખઈની શેઠાણી ? ૧૬
- નથી નારી સકળ એવી સતી કે છે મીતા જેવી,
હયા સૌભાગ્યની દેવી અસલ છે એજ શેઠાણી ? ૧૭
- નકલ કરનાર શેઠાણી, સુણી ના કોપશે વાણી
હશે પરમાર્થિ ને શાણી ખરી મુખઈની શેઠાણી ૧૮
- અપગો પર દયા આણી દુખીના દર્દને બાણી,
મદદ દેતા ન અચકાણી અહાહા ? એજ શેઠાણી ? ૧૯
- સ્થિતિ સ્વામી તણી બાણીવિના “ઘાટી” ન ગભરાણી
શિયળવતિ વિનયવાળી ગુણો ગૃહરાજ્યની રાણી ૨૦

(મણિકાન્ત કાવ્યમાળા)

વાંદાની વિનંતી.

(ગઝલ)

- દયાળુ હીકરી વાળા દયા વાદા પરે લાવો
 હુ ખી છે જી હગી મારી કૃપાળુ કોઈ પરણાવો દયાળુ ૧
- સુનુ ઘરખાર માડ છે વિના નારી અકાડ છે
 પરણવુ પ્રાણ પ્યાડ છે હવે ના લેશ તગસાવો દયાળુ ૨
- સકળ લોકો કહે “વાદા” ભડસો તેહનો છાંડો
 કહે છે લોક કે ગાડો તપેલાને નહી તાવો ? દયાળુ ૩
- મગુના કોઈ સુ ગાથે અઝેરે ? ગધવુ હાથે
 વગી ઘરકામ તે સાથે કર હુ કેમ બનલાવો ? દયાળુ ૪
- કડાકુટ ઘર તણી કરવી નિયમતર નોકરી ભરવી
 નથી નવરાશ બે પળની કર કોના પરે લાવો ? દયાળુ ૫
- હૃદયની વાત કયા કરવી પ્રિતિ પ્યાસી કહા ભગવી
 ધીગજ તો કહા સુધી ધગવી નિવેડો તેહનો લાવો દયાળુ ૬
- પ્રિયાના સ્વપ્ન આવે છે, મને મોજી બનાવે છે
 પ્રભાતે તે સતાવે છે દયા તો કોઈ દગસાવો દયાળુ ૭
- પિતા સૌ દ્રવ્યને રૂડાયે મુતા ધન કાજ વેચાયે
 અછત કન્યા તણી થાયે કુધારો કોઈ અટકાવો દયાળુ ૮

પુરો પૈસો નથી પાસે, અરેરે ? કેમ પરણાશે
કુવારી જીવગી જાશે કરૂં કરશેજ પચાવો ? દયાળુ ૯
સુતાનુ દ્રવ્ય લેનારા સુણો તમથી કસઈ સારા
તમો પર શ્રાપ છે મારા હૃદયમા લાજ કે લાવો ? દયાળુ ૧૦
અહો કન્યા તણા વાલી પીવાડો પ્રેમની પ્યાલી
અરેરે ? દુ ખ ઘા ટાળી લઉં સસારનો લ્હાવો ? દયાળુ ૧૧
વિનતી આ સુણો મહારી ગયો છુ હામ સૌ હારી
બનાવો કોઈ ઘરબારી નહિ તો હુ બનુ બાવો ? દયાળુ ૧૨
(મણીકાન્ત કાવ્યમાળા)

શેઠજીની કરૂણાજનક કથની.

(ગજલ)

સુધારાની મજા ન્યારો, જમાનો જાય છે આલી,
જુઓને આ દશા યારો, અમારી આમ બાબત છે. ૧
જુઓ મુંબાઈ તણી નારી, બતાવે ડાળ તે ભારી,
ફરે થઈ રાયની રાણી અમારી આમ બાબત છે ૨
દયાળુ મા અને બાપે લગન તો માહરા કીધા;
હિસાબો તેહના આપુ અમારી આમ બાબત છે ૩

- હતી અમ દેશની અદર, મહારી પ્રેમદા પ્યારી
અમે એને પાસ બોલાવી, અમારી આમ બાબત છે ૮
- કરૂં કોઈ જાતનો ઓર્ડર, નથી તે ધ્યાનમા લેતી
ફરે થઈ તે મદમાતી, અમારી આમ બાબત છે ૫
- બધા એ ઘર તણા કામો, અમો અમ હસ્તથી કરતા,
હુબી છે જીદગી મહારી અમારી આમ બાબત છે ૬
- ભરૂં મમ હસ્તથી પાણી, પછીથી ઉઠતી રાણી
અઘાવે હુકમો તાણી, અમારી આમ બાબત છે ૭
- કરી દાતણ પછી ઘરમા, પદમણી પાટલે બેસે
પછીથી ચાહુ તે માંગે, અમારી આમ બાબત છે ૮
- ઘરે વાસણ બધા માણુ, વળો હાથે નાઈ રાધુ
કરે લોબન પછી બહાલી, અમારી આમ બાબત છે ૯
- કરી પત્ની તણી સેવા, દશે તો નોકરી જાવુ
પુરો પગત ત્યા થાવુ, અમારી આમ બાબત છે ૧૦
- બધા આ કષ્ટને લીધે, હુબી આ જીદગી થાતી
બહુ ખરવુ અંદે એથી, અમારી આમ બાબત છે ૧૧
- પગાહ મુખાઈ તણી ભેતા મુગ્ધ કશત પછી ફરતા
પછી પસ્તાઈ અને રડતા, અમારી આમ બાબત છે ૧૨
- પગાર પચીસતો આવે, પ્રિયા પાત્રીસ ખગ્યાવ
દયા દીલમા નહીં લાવે, અમારી આમ બાબત છે ૧૩

- ખતાવે દમ ઘણો નારી, ખતાવે હુકમો ભારી,
ફરે નીત બાગમા ખ્યારી, અમારી આમ બાબત છે ૧૪
- ઘરેણા નવનવા માગે, વખત પર હાડકા ભાગે,
કહે શુ કામ પરજ્યાતા, અમારી આમ બાબત છે ૧૫
- દરદ નીત્યે નવુ થાયે, ગુહુ હુ ધર જ્યા સુધી,
કરે છણકા ખરા ખોટા, અમારી આમ બાબત છે ૧૬
- પથારીમા પડી રહેતી, મીઠાઈ મોજથી ખાતી,
દુ.ખી મમ જી હગી થાતી, અમારી આમ બાબત છે ૧૭
- ભડ નિત્ય બીલ વૈદ્યાના, છતા સાજી નથી થાતી,
અલાવે કાગ મહમાતી, અમારી આમ બાબત છે ૧૮
- ખરીદી હાથથી કરતી, લખાવી નામ પર મારા
કહો બીલ ક્યા થકી ભરવુ, અમારી આમ બાબત છે ૧૯
- મ ગાયે અવનવી ગીજો, અમારે લાવવી ડયાંથી,
નથી પેઢાશ ડછ થાતી અમારી આમ બાબત છે ૨૦
- પથારી પ્રેમથી કગ્વી, પ્રિયાને હાજરી ભરવી,
નશી નવગજ પાણુ પળની અમારી આમ બાબત છે ૨૧
- ગુમાવી દેગની મુઠી યાદી મદદમા આવ્યા
છતા મુશ ના થઈ નાગી, અમારી આમ બાબત છે ૨૨
- હતી આ દેરાની અદર, બધા એ કામ ત્યા કરતી
નથી અહી કોઈથી ડરતી, અમારી આમ બાબત છે. ૨૩

- વખત વિચારીને રડા, કરે દર્શનનું બહાનું,
 સીધાવે ચારના ઘરમા, અમારી આમ બાબત છે ૨૪
- ચારોથી તે લઈ નાણા, હુ ટાવે માલ ચૌવનનો,
 ભરે પાછા ઘરે પગલા, અમારી આમ બાબત છે ૨૫
- હમેશા આટલી મોડી, કહે ક્યારી તું આવે છે.
 ગયા છે બાર ને વાગી, અમારી આમ બાબત છે. ૨૬
- થયા દર્શન બહુ મોડા, ભર્યા તા કુલ હિંડોળે,
 થાતીતી મેઢની ઝાઝી, અમારી આમ બાબત છે. ૨૭
- સખી એક મઠીરે આવી, મુને સગાથે બોલાવી,
 તને કચકચ તમે ખાલી, અમારી આમ બાબત છે, ૨૮
- મઠી જગલી બનેા શહેરી, મવાલી ક્યા સુધી રહેશે,
 પથારી કેમ નથી કીધી, અમારી આમ બાબત છે. ૨૯
- સુતા જઈ લોંચ શેઠાણી, જણાવી રીસ ઉપરથી,
 પતિને રોફમા દાખી, અમારી આમ બાબત છે ૩૦

(મુબઈની શેઠાણી)

અમારું દિલ દાઝે છે.

(ગઝલ)

- દીડી સાણી સતી નારા, પતિ મેવા મહીં મશગુલ,
પરતુ ભેધને વિદ્નો, અમારું દીલ દાઝે છે ૧
- કળેડાની ક્રિયા દીડી, સ્ત્રીઓની વેદના જાણી,
અહો એ બાળ લગ્નોથી, અમારું દીલ દાઝે છે ૨
- અવિદ્યા બહેમના બાળા, વળી ભક્તિ તણા દોગો,
અને બાળીયાર વૃત્તિથી, અમારું દીલ દાઝે છે ૩
- ધણા ધરમા થતા કણ્યા, સ્વમુર પક્ષો બને મુરા
વધુ ચાકર સમી પેળી, અમારું દીલ દાઝે છે ૪
- અતિ ઉત્તમ ગુરૂ મત્રો, સ્વરૂપ જુદે સ્થપાયા છે,
દશા આવી કીધી ભેદ, અમારું દીલ દાઝે છે ૫
- ભુદેવો પણ મન્યા રહે છે, અરેરે ભીખ પર રાચી,
નથી કો બોધ દેનાર, અમારું દીલ દાઝે છે ૬
- પ્રભુ આ હીંદની સ્થિતિ, તને શું એ મઝા દેતી ! !
નથી તું પણ જરા ભેતો, અમારું દીલ દાઝે છે ૭

(માસ્તર-મલ્હિશ કર-સાણુ દ,)

કહ્યું માનો પતિ મારા.

[ગમજી]

- અરે પ્યારા, અરે પ્યારા, તમે મમ નયનના તારા,
કરે વિનતી આ દીનફારા કહ્યું માનો પતિ મહારા ૧
- બન્યા લપટ તજ દારા, વ્યસીચારે પિયુ મહારા,
પર સ્ત્રી માહિ મોહનારા, કહ્યું માનો પતિ મારા ૨
- તજ નિતિ તમે ચાલો, કુછ દે અન્યથા મહાલો,
અરિરૂપ નિજ પ્રિયા ભાળો, કહ્યું માનો પતિ મારા, ૩
- તજ નીજ ધન તજી મેવા, વિષય વિષની કરો સેવા,
નિસામા નારના સેવા કહ્યું માનો પતિ મારા. ૪
- તજ ઇજ્જત લઈ અપયશ, પર સ્ત્રીમા બની રસ બસ,
ગુમાવ્યુ દ્રવ્ય રૂપ રસ કસ, કહ્યું માનો પતિ મારા, ૫
- લોકની લાજ નહી ધારી, શરમ પર ફેરવ્યુ વારી,
કલંકિત કયા બન્યા ભારી, કહ્યું માનો પતિ મારા ૬
- ધરી પરનારમા ચારી, કરો તનધન તજી ખવારી,
બનીને હા ! વ્યસીચ રી, કહ્યું માનો પતિ મારા. ૭
- મુત પિતુ માન ને નારી, દીયો મૈને હા ! ધીક્કારી,
શું ? કરો પગારી પી પારી કહ્યું માનો પતિ મારા. ૮

કરજ કરી ધન ઉડાવેા છે, અને લપટ કહાવેા છે,
 અમોને કા રીખાવેા છે, કહ્યુ માનો પતિ માગ ૯
 નહી નહી સ્વામી મંડોબત એ ન મંડોબત પણ મુશીબતએ
 પિયુષ નહી પણ હુણાહુણ એ, કહ્યુ માનો પતિ માગ ૧૦
 અરે મમ હસ્ત જાલીને, દીયેા હુ ખડા કયા લાળીને,
 અરે અતર બાળીને, કહ્યુ માનો પતિ મારા ૧૧
 તમોને પગગીને સ્વામી કહાપી મુખ ના પામી
 હૃદયમા વેદના જામી, કહ્યુ માનો પતિ માગ ૧૨
 તમે શિરતાજ છે મારા, ભરેા કા પાપના લાગ
 તમે ના દીન આ દારા, કહ્યુ માનો પતિ માગ ૧૩

૩

૪

૫

૬

શુભી જગે સાર્થક કરે, પરનારીમા મન ના ધરે,
 પરનારીમા ચિત જો ધરે, વિષુ મ્હોતે હાજતમાં મરે, ૧
 મનુષ્ય દેહ મણી મલ્યે, શુવન કલ કીત કા કરે,
 નરદેહ એળે ખોઇને, મમત્વમા શીદને મરે, ૨
 (એહ મજગી)

એક જંગલી જીવડાની તૃષ્ણાનું મામલ્ય,

ગુરરાજ મારા ઘડપણમાં ગાવિંદ ગુણ ગાશું

હમણા નથી નવરાગું. (એ રાગ)

મોટો છોકરો વિલાયત ગયો છે, ન્હાનો છોકરો જુગારી થયો છે
એવો ધમરોળ મચી રહ્યા છે, ગુરરાજ મારા ઘડપણમાં ૧
સાઠ લાખની પૂજા શુ કરીયે, સાઠ અજળ ત્યારે ઘેર ભરીયે,
ત્યારે કાઈક શાન્તિ મનમાં ધરીયે, ગુરરાજ મારા ઘડપણમાં. ૨
યુરોપ, આફ્રિકા સુધી વિચરશુ, આસ્ટ્રેલીયાનું સોનું સ ધરશુ,
અમેરિકાની લક્ષ્મી લાવી ધર ભરશુ, ગુરરાજ મારા ઘડપણમાં ૩
હજી થાશુ હમર મીલવાળા, હજી બાધવા છે બારશે માળા
તેમાં કયાથી ફેરવીયે માળા, ગુરરાજ મારા ઘડપણમાં ૪
નાત જાતના સુધારા કરવા છે, હજી કંઈકના લુડા કરવાં છે
પછી કોની અમારે પરવા છે, ગુરરાજ મારા ઘડપણમાં. ૫
થઈ સાઠ વર્ષની ઉમ્મર અમારી, તે શુ આખે ગહડી છે તમારી,
હજી પરણવી છે નવી નારી, ગુરરાજ મારા ઘડપણમાં ૬
નાત જાતના કરશુ સુધારા, હજી થાશુ અજળ મનવાળા
પછી મુખે ફેરવશુ માળા, ગુરરાજ મારા ઘડપણમાં ૭
કરબોડી કવીજન કહે છે, જે જન તૃષ્ણા નહી તરે છે
તે મોક્ષ પુરીને વરે છે, ગુરરાજ મારા ઘડપણમાં ૮

પરમાર્થ એજ જીંદગીની ખરી મોજ શોખ છે.

— ગઝલ —

પ્રભુએ જો તહને આપ્યું અમોને દાન દેતો જા,
અપગો આશરો માગે, અરે આશિષ લેતો જા પ્રભુ ૧

વિકારોથી ભરી દુનિયા રૂપિસહરા તણા ગણુમા
વહે પગમાર્થનું વારિ ભરી પ્યાલીજ પીતો જા પ્રભુ ૨

અરે ? ન સાર અર્જુવ આ અતિ મસ્તાન તોફાને,
સબાવતની તરે હોડી ધરી ધનવાન તરજે જા પ્રભુ ૩

હજારો રૂપિયા ભાઈ મજાહુમા તું ઉડાવે છે,
રૂપ્યુ જે કિસ્મને ત્યારા અરે કંઈ ધર્મ કરતો જા પ્રભુ. ૪

હરિ હરખારમાં જાવા મુસાફિર છે મજલ મોટી,
ભલા સત્કર્મનું ભાથુ, અરે જો ભાઈ કરતો જા પ્રભુ ૫

અમોને ટકનું ભોજન તહમારી પાન સાંપારી
દયા દીલમા વસે જો તો વિનતી પ્યાન ધરતો જા પ્રભુ ૬

અમોને અજ ના મળતું અપગો શુ કરી શકીએ,
ખને તુજથી ગિરાદર તો અમારૂં કષ્ટ હરતો જા પ્રભુ ૭

અમોને જે અપાશે તે વવાશે ધર્મના ક્ષેત્રે,
મળે આ પુણ્યનું ટાણું અહા સ્નેહે ઉઝવતો જા પ્રભુ. ૮

અમારા કર્મને યોગે અમો આ કાળ લોગવીએ,
 હૃદયમા રહેમ લાવીને ફરજ તહારી બજવતો જા પ્રભુ ૯
 અમોને અન્ન જો મળશે, તહારી વાચ્છના ફળશે.
 પ્રભુ તહાડે લલુ કરશે જરા અમને રીઝવતો જા પ્રભુ ૧૦
 (મળેલુ)

કુવારાનું સ્વપ્ન.

(આખ વિનાનુ અધારે એ ગગ.)

ઝેરી વિના ઘેર તાળુરે, સદાય મહારે ઝેરી વિના ઘેર તાળુ,
 એ તો કર્મ વિનાનું અધારે રે સદાય મારે ૧
 કોઈ કહે છે લાલ લીલુ, કોઈ દેજે છે ગગ રગીલુ,
 મારે મન સખ કાળુ કાળુ રે સદાય મારે ૨
 વહેલો ઉઠુ છુ બ્યારે, દળલુ પઢે છે ત્યારે,
 મારે હાથે વાસીદુ વાળુ વાળુ રે સદાય મારે. ૩
 વાસણુ માળુ છું હાથે, પાણી લાવું છું માથે,
 કપડા ધોવાને કુવાનું થાળુ થાળુ રે સદાય મારે. ૪
 એવા દુખ ડેને કહીએ, લોકમા વાદા કહેવાઇયે,
 એ તો જીવતર થયું છે લાઇ ખાઈ રે, સદાય મારે. ૫

રાતુ લુગડુ ન લાગુ, કેને જોઈ મન વાગુ,
 ત્યાં નો કર્મ વિનાનું અ ધારૂં રે સદાય મારે ૬
 કપડાં ધોઈને હુ તો, જઈને કુવાપર સુતો,
 ત્યા એક સ્વપ્ન વિચિત્ર લાગુ લાગુ રે સદાય મારે. ૭
 પાચ દશ નાતિલા આવ્યા, પરણવા ઝેરી લાવ્યા,
 મારૂં લાગ્ય લાગુ ઉજમાગુ ઉજમાગુ રે સદાય મારે ૮
 નાતિલા કહે છે મને આ ઝેરી શોભે છે ત્હને,
 ત્યા તો ખુશી થઈ નિહાગુ નિહાગુ રે સદાય મારે ૯
 ત્યાને ત્યા રૂપીયા લીધા, ખુશી થઈ નાતિલે લીધા,
 હવે તો લગ્ન તણી વાત ધારૂં ધારૂં રે સદાય મારે. ૧૦
 અંતર મનસુજો કીધો, પરણવા લ્હાવ લીધો,
 મને તો હુ ખનુ મોં લાગ્યુ કાગુ ફાગુ રે સદાય મારે. ૧૧
 બાગક જે ચાર આશે બાપા કહી જેસે પાસે,
 એવા રગ તરંગ મન ધારૂં રે, સદાય મારે. ૧૨
 જ્ઞાયક આ જોડુ મળીયુ, હવે મારૂં લાગ્ય કૂળીયું,
 સ્વપ્નામા ચિત્ર વિચિત્ર લાગુ લાગુ રે સદાય મારે. ૧૩
 જગન લીધુ છે જ્યારે, સોનાનો સુરજ મ્હારે,
 હવે ઘોડાને ઝોડી મારૂં મારૂં રે સદાય મારે ૧૪
 ગોથુ આવ્યું છે ભારી, ઊઘ ઉડી ગઈ મ્હારી,
 પડ્યો કુવામા ઢેખું થાગુ થાગુ રે, સદાય મારે. ૧૫

પાંચ શેર પાણી પીધું જ્યાં નાતિલા દેખું ક્યાથી ત્યાં,
 જૈરીને તો ક્યાથી જ બાળું બાળું રે સદાય મારે ૧૬
 જળમય કુવોજ દેખું ઉપર આકાશ પેખું,
 ત્યાં તો દુ ખનુ વાદળ કાળું કાળું રે મદાય મારે ૧૭
 હરિનું સ્મરણ સાચું માયાનું બંધન કાચું,
 હવે સ્વપ્નના સંજમ ટાળું ટાળું રે સદાય મારે ૧૮

બાપકી કમાઈ ખેલમાં ગળવાઈ.

તમાસા દેખનેકો હમ રોજ નાનકમે જાતે હૈ,
 નહીં અપની કમાઈ બાપકી કમાઈ લુટાતે હૈ ૧
 શરાબે આગવાની રાતદીન મહેફિલમે ધુલતી હ,
 કળી પીતે હૈ હમ ચ ફુલ કલી અયશીલુ ખાને હૈ ૨
 કળી મૌકા નહીં મીલતા નમાજે સુગઢ પહનેકા,
 કે હમકો દશ બજે કે બાદ ઘર વાલે જગાતે હૈ. ૩
 હમેશા દાલ આવલ ગોસ્ત મગ્ગી ઘરમે પકતે હૈ,
 મજર ખાના દો વક્ત જાકે, હમ હોટલમે ખાતે હૈ ૪
 બહોત કુચ રુહાહે સોડા દોસ્તોમેસીફ હોતા હૈ,
 મહિનેમે કે સો રૂપિયેકા બિલ હમ ચુકાતે હૈ. ૫

દિવાલેલી નિકાલે ઔર હમને ટાટ લી ઉલટા,
 મગર ધજત રહી કાયમ કે બેપારી કહાતે હ ૬
 ન ધ ધે સે ગજ્જ હમકો ન કહુ બેપારસે મતલબ
 તમામ કારોબાર ઇસ વખત મહેતાજી ચલાતે હૈ ૭
 પરિજ્ઞદો કા આજ હોગા પરિશયા હ,
 તમાશા દેખને હાજી અલીમે હમ લી જાતે હૈ ૮
 યે જીતને શેઠ હૈ લુલે ચુકે હૈ અપની હમ્તીકો;
 ખુશામદ કરનેવાલે અરિ પર ધનકો ચરહાતે હ ૯
 નહિ ડરતે હૈ આખો ચશ્મી મર્મો ઝેરવકે,
 ખરા ખોટાનો અય “સૈયદ” કહી હમને સુનાતે હૈ. ૧૦
 (નિલમ અને માણુક ભાગ ૭)

—ખ્યારી મહારી સનમ મધુરી—

(વસત તિલકા)

ખ્યારિ મારી સનમ મધુરી, રે જે કયાં તું છુગાઈ,
 વિરહે તારા ટળવળી મરૂં, અ તરે હું સુઝાઈ,
 દીલે ચોટી રસિક પ્રતિમા, કોતરાઈ અને એ,
 ધ્યાને ધાડે દરસને, કદકે રાજી ફરે છે ૧

x

x

x

x

તહોયે મારા વ્યથિત, ચિતની ખામીને કારણેથી,
ધ્યાને આવી સરી જતી, અહા' ચિત્તકુ એથી
અહા' હાલી પુનર મધુર, મુખનુ દર્શ આપી,
જો જો નિત્ય મુજ હૃદયને, કષ્ટની વાડ કાપી ૨

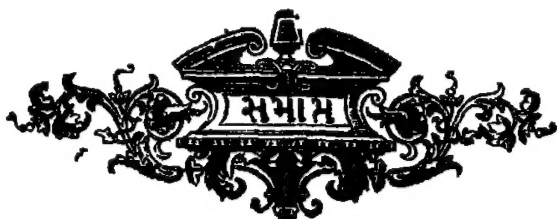
x x x x

નાના તહાં રમરણ કરતા મુખ આ બધ થાતું,
આખે તહારી છબી નીરખતાં પ્રેમ વારિ છવાતું,
આખે દીલે કમ કમી છુટે, બિછળે ઉર મહાં.
પ્રેમે ખ્યારી રટણ કરતો, જીભથી માત્ર તહાં ૩

x x x x

તહોયે તું શુ દૂર દૂર ખસે, ક્યા છુપાતી રસિલી,
હું હુંખીનુ હૃદય પરખી, શુ હશે સ્નેહ બીની,
તહારા વિના નહી અવર કઇ, આશ દીલે ધરાતી,
હા' હા' પ્રેમી સનમ્ રસીલી છે' છબી કોતરાઇ. ૪

(માસ્તર, મહિશ કર-સાણુ દ.)

ચોકળની-ચોકાઈ.

ચાંદી ચાંદનો તનુજ કહે ચર્ચ ચાલ ચાલ
માલ હું મથો નણક ચોકળની ચોકીના
હરખની વાત માત શી કહું બે આજ તણી
છોકરા છ સાત સાથે હતા મારી હેડીના
એવે સમે નગરના ચોકળ હવેલીમાંથી
આવીને ઉભા નણક બારીની કહેડીના
પછી મને આપોઆપ ચોકળને બોલાવીયો
ઠાં બા, જકનિ ફૂતરાં હાંકમરે મપેડીવા.

(દલપત કાવ્યમાંથી.)

**સામાજિક-નૈતિક અને ધાર્મિક વિષયોથી ભરપૂર.
અમારાં લોકપ્રિય પુસ્તકો.**

	કિંમત.
૧ સંસારદર્શન (પાઠા પુઠામાં) ...	૧—૪—૦
૨ વિનોદીની અને કમલીની ...	૦—૧૦—૦
૩ ડૉક્ટર ઘનચંદ્ર... ..	૦—૧૦—૦
૪ શ્રી રામચરિત્ર ..	૦—૮—૦
૫ સહેલી પાંચ વાર્તાઓ ...	૦—૮—૦
૬ આનામાળા સીરીઝો (અંક ૧૨) ...	૧—૪—૦
૭ મહાત્મા ગુલસીદાસનું જીવનચરિત્ર...	૦—૪—૦
૮ રમૂજમાળા (વાર્તાઓ) ..	૦—૪—૦
૯ અદ્વીતીયા અને ચાલીસ ચોર. .	૦—૪—૦

પોસ્ટેજ માફ.

ઉપરનાં પુસ્તકો મંગાવનારે નીચેને શિરનામે પત્રવ્યવહાર કરવો.

<p> શ્રી સોમાલાલ મજલસાલ C/o ગુજરાતી પંચની ઓફીસ પાંચકુવા-આર રસ્તા અમદાવાદ. </p>	}	<p> શાહ પિતાગઝરદાસ જીવેરદાસ પોસ્ટ-વડાગામ, મુ વડાગામ. વાયા-તલોદ એ. પી રેલવે. </p>
---	---	---

ધી ગુજરાત પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં સા સોમાલાલ મજલસાએ બનું
પાંચકુવા-આર રસ્તા.

